

TV3 un LNT vairāk ražos vietējo saturu

Maksājumi no kabeļtelevīzijas operatoriem palīdzēs TV3 un LNT sarāžot daudz vairāk vietējā satura, norāda MTG TV kanālu direktore Latvijā Baiba Zūzena.

► 8-9

dienas **BIZNESS** db.lv

Otrdiena

2012. gada 11. septembris. Nr. 166 (4332)

USD/LVL: 0.550

▼ -1.08%
Latvijas Bankas noteiktais grāmatvedības kurss

EUR/USD 1.278

▲ +0.16%
Tirgus kurss

Dizeldegviela 1030.75 USD/t

▼ -0.02%
USDO marķas cena Eiropā

Benzīns 1162.00 USD/t

▼ -0.34%
PREMIUM Limited cena Eiropā
* 17.00 pēc Latvijas laika

cena 75 santimi

ISSN 1607-304X

Parakstoties neaizmirsti smaidīt

Fiktīvo uzņēmumu reģistrācijas, vērtīgu uzņēmumu nozagšanas, kā arī viltotu dokumentu un parakstu viltošanas iespēju mazināšanai bez juridiskiem šķēršļiem varot tikt piedāvāta dokumentu iesniedzēju fiksēšana, piemēram, filmēšana. ► 4

Darba vide ► 13

Masāža pēc izsaukuma

Līdzīgi kā var pasūtīt ēdienu uz darbu, var arī izsaukt pie sevis izbraukuma masieri. «Tirgū piedāvājumā nebija tieši izbraukuma masāžas - speciālisti, kas dodas uz birojiem, izstādēm, korporatīviem pasākumiem, sporta spēlēm. Var pasūtīt arī masāžu kaut vai kafējnicā vai parkā,» saka izbraukuma masāžas pakalpojumu sniedzēja *Labās rokas* vadītājs Edgars Kalejs.

Ideju mežs ► 10 Sava recepte

Inovativas idejas pircēju piesaistei un ātra piegāde, kā arī daudzskaitnains piedāvājums ļauj *Daiļrade* hols grupai konkurēt tirgū.

Enerģētika ► 6 Pārņem vietējie

Dānijas kapitāla lauksaimniecības uzņēmumu *Dan Lat Agro* pārņēmusi ar biogāzes

projektiem saistīta Latvijas firma SIA *Clean Electric*.

Investors ► 14 Cerības sak atgriezies

Iespējams, ka šonedēļ ASV Federālo rezervju sistēmas vadītājs Bens Benanke nāks klajā ar risinājumu ASV ekonomikas stutēšanai, citādi septembris var izvērsties līdzīgs 2008. gadam.

4 Ziņas

Ierobežojot krāpniekus, varot nākties ciest visiem

Fiktīvo uzņēmumu reģistrācijas, reiderisma, viltotu dokumentu un parakstu viltošanas iespēju mazināšanai bez juridiskiem šķēršļiem varot tikt piedāvāta dokumentu iesniedzēju fiksēšana

Varbūt, lai blēžus un krāpniekus vai to pakalpiņus varētu identificēt nekavējoties, bez normatīvo aktu grozījumiem, Uzņēmumu reģistrācijā ieviestu visu apmeklētāju fiksēšanu.

Tādu iespējamo ainu pēc Uzņēmumu reģistrācija Konsultatīvās nozaru padomes sēdes varēja izlobīt no salīdzinoši skopajām atbildēm, jo Iekšlietu ministrijas pārstāvji kategoriski iebilda pret masu mediju klātbūtni šajā sēdē. Tas tika pamatots ar to, ka Iekšlietu ministrijas priekšlikumi «vēl esot pārāk jēli». Pēc vairāk nekā pusotru stundu garas diskusijas Iekšlietu ministrijas pārstāvji, pametot sanāksmi, tikai atrauca: nekāda vienošanās nav panākta. To apliecina arī komercietņu ekspertu atbildes pēc šīs sēdes.

Vajag balansu

«Valdības deklarācijā tiek runāts par administratīvā sloga samazināšanu, bet otrs ne mazāk svarīgs pīlārs ir uzņēmējdarbības vides drošība, taču visa diskusija bija par sabalansēšanu,» secina Arvalstu investoru padomes Latvijā tiesu sistēmas efektivitātes darba grupas vadītājs Māris Vainovskis. Viņš atzīst, ka Tieslietu ministrijas sagatavotie priekšlikumi veicina uzņēmējdarbības vides drošumu, palielinot prasības iesniedza-

majiem dokumentiem, taču būtiski nepalielina administratīvo slogu. «Apsveicami, ka policija startē ar daudziem priekšlikumiem, no kuriem daļa ir pat ļoti diskutabli,» tā M. Vainovskis vērtē policijas ierosinājumus fiktīvo apkaņošanai, taču sīkākos komentāros neielaižas. «Arvalstu investoru padome uzskata, ka viena no galvenajām bažām ir par izrakstiem – kad UR tiek iesniegts izraksts it kā no notikušas dalībnieku (akcionāru) pilnsapulces, kuru apliecina persona, kura konkrētajā sapulcē pat nav piedalījies,» tā M. Vainovskis. Viņaprāt, loģiski būtu, ja šo izrakstu parakstītu visas personas, kuras konkrētajā sapulcē ir piedalījušas – gan šīs sapulces vadītājs, protokolētājs, kā arī persona, kura izraksta pareizību būtu apliecinājusi kā akcionāru pārstāvoša. «Šāda kārtība daļēji mazinātu reiderisma iespējamību,» tā M. Vainovskis.

Priekšlikumi top

Tiesa gan, jau tuvākajā laikā Saema skatīs grozījumus normatīvajos aktos, kuru mērķis ir ne tikai mazināt parakstu

viltošanas iespējas – nosakot, ka tie jāapliecina zvērinātām notāram, vai ar drošu elektronisko parakstu, bet arī nepieļaut fiktīvo uzņēmumu reģistrāciju, bomžu un citu deklarētu cilvēku «kļūšanu» par uzņēmumu īpašniekiem un amatpersonām. Joprojām «dzivs» ir jautājums par to, kas tad isti ir Uzņēmumu reģistrācija – reģistrācijas vai kontrolejošā un vēl jo vairāk represīvā iestāde. Ar komercietību eksperts Aigars Strupiņš atzina: normatīvajos aktos ir noteikts, ka UR ir reģistrācijas iestāde un tikai atsevišķos gadījumos ir kontrolējošā iestāde attiecībā, piemēram, uz tiesas nolēmumu izpildi. «Tā ir mūžīgā dilemma – cik tālu UR atbilstoši savām funkcijām un iespējām var kontrolēt lēmumu pieņemšanas faktiskos apstākļus, jo šobrīd UR darbojas kā reģistrējošā iestāde,» tā M. Vainovskis. Viņaprāt, lai šo principu mainītu, vajag mainīt UR funkcijas, finansējumu un arī resursus.

Identificēt «divaiņus»

DB jau 04.06.2012. rakstīja, ka Uzņēmumu reģistrācijā aug

sūdzību skaits par parakstu viltošanas gadījumiem, policijai pret viltošanai esot salīdzinoši bezspējīga. Savukārt attiecīgās pārbaudes par paraksta istumu režīmā veikoties ļoti ilgi, tāpēc jādome par iespējām, kā šo procesu paātrināt. Tāpat dokumentu, parakstu viltošanas un fiktīvu uzņēmumu reģistrācijas gadījumos «gali esot ūdeni», jo neesot grūti atrast konkrētos bomžus, kuri tiek izmantoti kā piespē, taču grūti – izpildītājus un tīkpat kā neiespējami – shēmu organizatorus. Kā šādas situācijas risinājums varot būt konkrēti dokumentu iesniedzēja fiksēšana – pārbaudīt šīs personas identitāti vai arī ar tehniskajiem līdzekļiem, piemēram, fotogrāfējot. Par šo ideju gan isti nevienam izteikties nevēlējās. Pašreizējā brīdī tas pat nešķietot nopietni, jo, piemēram, mēģinot iedzīvīnāt kādu fiksēšanas sistēmu, būtu nepieciešama papildu nauda un no tā lielākie ieguvēji varētu būt attiecīgās aparatūras piegādātāji.

Savulaik viens no šādiem mājokļa īpašniekiem ar «dzegzēnu» DB atzina, ka policijai

būtu jāker rokā dokumentu vai parakstu viltošanai un jāsēdina reāli aizrestēm uz 5 vai 10 gadiem, turklāt šie «dzegzēni» nekavējoties «tiktu iznesti no Komercreģistrācijā», tiem nebūtu tiesību veikt komercdarbību (anulēta arī nodokļu maksātāja reģistrācijas apliecība, kuru izsniedz vienlaikus ar uzņēmuma reģistrācijas apliecību), bet šo «dzegzēnu» amatpersonām – liegt ieņemt amatus vismaz 10 gadus.

Cita kārtība problēmās

«Atsevišķos diskutablos gadījumos, kad ir saņemti signāli un pat pierādījumi par iespējamo viltošanu, UR būtu jāaptur iesniegto dokumentu reģistrācija un jāveic papildu apstākļu noskaidrošana,» iesaka M. Vainovskis. Viņaprāt tādējādi UR arī tiem, kuru tiesības ar šādu lēmumu tiek aizskartas, tiek dota iespēja aizstāvēt sevi un pamatotu sūdzību gadījumā policija var liegt jebkāda veida pārreģistrācijas un cita veida izmaiņas. «Tādējādi problēmgadījumos zibenīgā reģistrācija nenotiek,» tā M. Vainovskis.

Māris Kīsonis

04.06.2012. DB jau rakstīja, ka Uzņēmumu reģistrācijā aug sūdzību skaits par parakstu viltošanas gadījumiem, policijai pret viltošanai esot salīdzinoši bezspējīga.

Sācies bomžu «imports»

14.06.2012. DB rakstīja, ka papildu prasības pašmāju «ofšoru» – bomžu reģistrācijai par uzņēmuma īpašniekiem un amatpersonām ir palielinājis šādas kategorijas personu importu no trešajām valstīm.

14.06.2012. DB jau rakstīja, ka prasība pēc nekustamo īpašnieku atļaujas savā adresē reģistrēt uzņēmumu būtiski – 2,5 reizes – palielinājusi riskanto komersantu skaitu.

Vairāk riskanto komersantu

16.04.2012. DB jau rakstīja, ka prasība pēc nekustamo īpašnieku atļaujas savā adresē reģistrēt uzņēmumu būtiski – 2,5 reizes – palielinājusi riskanto komersantu skaitu.

16.04.2012. DB jau rakstīja, ka prasība pēc nekustamo īpašnieku atļaujas savā adresē reģistrēt uzņēmumu būtiski – 2,5 reizes – palielinājusi riskanto komersantu skaitu.

DB viedoklis

KARIKĀTŪRA AGRIS LIEPINS

Piereģistrēt uzņēmumu un tikt iemūžinātam, to darot

Ieejot daļā tirdzniecības vietu vai arī pastaigājot pa turīgāku pašvaldību ielām, vērigāki iedzīvotāji būs pamanījuši uzrakstus: «Uzmanību, notiek videonovērošana!» Vienā gadījumā novērošanas kameras ir uzstādītas, lai rūpētos par kāda objekta drošību, otrā - par sabiedrisko kārtību, trešajā - lai nodrošinātos pret prastu zagšanu. Šāda prakse principā netiek uzskatīta ne par ko neparastu.

Pavisam cita situācija varētu rasties, ja tiešām tiks īstenota iecere par apmeklētāju fotografēšanu un videonovērošanu Uzņēmumu reģistrā (UR). Turklāt nevis tādēļ, lai, piemēram, nodrošinātu kārtību UR, bet gan, lai būtu iespēja kaut kad vēlāk paskatīties televizorā, kā ir izskatījušies cilvēki, kuri parakstījuši kādu noteiktu dokumentu, teiksim, par uzņēmuma daļu nodošanu no viena īpašnieka otram. Vēl precīzāk sakot - kurš ir parakstījis, ko ir parakstījis, kā to ir darījis, kādus dokumentus iesniedzis... Problēmas sakne ir skaidra - laiku pa laiku ir tikuši konstatēti reiderisma jeb uzņēmumu daļu zagša-

Redakcija

Šāda pieeja liecina par zināmu primitivismu, kāds vismaz savulaik tika piekopts skolu diskotēkās.

raksti@db.lv ☎67084442

nas gadījumi. Proti, pēc tam, kad kompānija oficiāli ir mainījusi īpašniekus, kājās ceļas nu jau faktiski bijušais saimnieks un saka - nekāds dokumentus neesmu parakstījis, un uzņēmums man ir nozagts. Normāli droši vien būtu, ja šādos gadījumos iesaistītos drošībasargājošās iestādes, veiktu parakstu ekspertīzi un konstatētu, kurš ir firmas īstais saimnieks, bet kurš - viltvārdis. Diemžēl, kā jau daudzos gadījumos, arī šeit ir dzirdētas visai tradicionālas atrunas - speciālistu trūkst, kapacitātes nav, naudu tam neviens nedod utt.

Rezultātā kādam ir ienākusi prātā doma, ka visi, kas veic kādas darbības UR, būtu jāiemūžina foto vai video formātā. Principā jau cilvēkiem, kuriem nekā slēpjama nav, nevarētu arī būt iebildumu pret šādām darbībām. Katrā ziņā nevarētu teikt, ka tas sagādātu kādas neērtības. Vienīgi šāda pieeja liecina par zināmu primitivismu, kāds vismaz savulaik tika piekopts skolu diskotēkās - bažas par to, ka pāris rakari varētu mēģināt ienest alkoholu un pa kluso izdzert, kabatas un somas pie ieejas

tika pārbaudītas visiem... Latvijā ir daudz dažādas izmeklējošas institūcijas, bet nekur tālāk par sejas demonstrēšanu katram, kurš vēlas pierēģistrēt uzņēmumu vai mainīt tā īpašniekus, neesam tikuši. Ne mazāk interesants ir arī jautājums, lūk, par ko - ja tiešām šāda iemūžināšanas sistēma tiks ieviesta, kurš par to maksās? Vienkāršākais veids, protams, būtu pierēķināt dažus latus pie katra maksājuma, ar ko jārēķinās, izmantojot UR pakalpojumus, un tādā gadījumā godīgajiem uzņēmējiem nāktos ciest negodīgo dēļ.

Pieļaujot kaut vai to, ka par šāda veida metodes realizēšanu var sākties diskusijas, vienā mirkli rodas jautājums - vai gadījumā Latvija nav soļā attālumā no tā, ka sava veida portfolio tiek izveidots par katru, kurš izmanto jebkuras valsts vai pašvaldību iestādes pakalpojumus? Redz, ieejot, piemēram, Valsts ieņēmumu dienestā vai būvvaldē, arī ir iespējams veikt darbības, kas nav likumīgas. Nav izslēgts, ka dažādu tehnoloģiju piegādātāji jau pamazām var rēķināties ar apgrozījuma pieaugumu.

Kauja par kontroli reģistrā tikai sākas

Paredzama fundamentāla izšķiršanās par to, vai ir vajadzīga dokumentu iesniedzēju kontrole Uzņēmumu reģistrā un kam un kā tā būtu jāveic

Tas izriet no iekšlietu ministra Riharda Kozlovskā teiktā sarunā ar DB. Lai arī precīzi policijas priekšlikumus un Uzņēmumu reģistra Konsultatīvās padomes sēdē pārrunāto ministrs vēl nezina, tomēr saprot jautājuma problemātiku. Vienlaikus viņš pauž pārliecību, ka «visu tomēr nevar uzlikt tikai represīviem orgāniem». Noprotams, ka par to, kam uzlikt papildu pienākumus - policijai vai Uzņēmumu reģistram (UR) - gaidāma konceptuāla izšķiršanās.

Pārspilēta brīvība

Liberalizācijas process, kas ļauj uzņēmējiem reģistrēt uzņēmumus ātrāk un vienkāršāk, tiek izmantots ļaunprātīgi, un ir atklājušās dažādas problēmas, klāsta R. Kozlovskis. «Ir gadījumi, kad vienā adresē tiek reģistrēti vairāki desmiti firmu. Vai tiešām UR notāri nevarētu pievērst uzmanību?» vaicā ministrs.

81 dzeguzēns ligzdā

Savukārt UR galvenais valsts notārs Ringolds Balodis norāda, ka normatīvie akti liedz atteikt reģistrāciju tikai tādēļ, ka vienā īpašumā vai pat dzīvoklī būtu vairāk par noteiktu skaitu uzņēmumu. Noteikt kvotas jeb to, cik uzņēmumu vienā adresē varētu darboties, brīvā tirgus apstākļos viņam nešķiet pareizs solis. Par savā īpašumā pēkšņi atrastajiem «dzeguzēniem» fiziskās personas sūdzējušās gan UR, gan Valsts policijā, taču pie risinājuma, kā no šiem «atradējiem» nonākt, tā arī nav izdevies atrast. Tikko šajās dienās ir konstatēts šokējošs fakts, ka kāda cilvēka īpašumā pretēji likumam bez viņa ziņas reģistrēti 81 uzņēmums, no

DB vakar rakstīja, ka krāpnieku riska mazināšanai varētu ieviest dokumentu iesniedzēju fiksēšanu.

kuriem šobrīd šajā juridiskajā adresē joprojām atrodoties 76, kamēr daļa no turienes tomēr esot «izrakstījušies».

Trūkst resursu

Šogad astoņu mēnešu laikā UR tiesībsargājošajām iestādēm nosūtījis materiālus par 243 uzņēmumiem, kuri neatrodas juridiskajā adresē, iespējamo viltoto piekrišanu (parakstu) un citu dokumentu viltošanu ar lūgumu veikt pārbaudi par to, ka UR ir sniegta apzināti nepatiesas ziņas par šo uzņēmumu. No tiesībsargājošajām iestādēm UR saņēmis 104 paziņojumus par atteikšanos uzsākt kriminālprocesu, tikai 27 paziņojumus par kriminālprocesa uzsākšanu un vēl 23 paziņojumus par kriminālprocesa izbeigšanu,» tā R. Balodis. Viņaprāt, jautājums ir par papildu resursu novirzīšanu Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Rīgas Centra iecirknī, kura esošā kapacitāte neļauj operatīvi izmeklēt konkrētās lietas apstākļus.

Esošajā kapacitātē policija netiek galā ar krāpšanu, reģistrējot uzņēmumu, viltojot parakstus, bet vainot tikai policijas nekompetenci nav pareizi, tā R. Kozlovskis. Atbildot uz jautājumu par nepieciešamību piešķirt policijai papildu resursus, R. Kozlovskis min, ka līdzekļu trūkst jau tādai prioritātei kā cilvēka dzīvības sargāšana.

Zanda Zablovskā, Māris Ķirsons

Eksperta viedoklis

Uzņēmumu reģistram nav jāpārvēršas par tiesībaizsardzības iestādi

Nav jau ne pirmais, ne pēdējais gadījums, kad salīdzinoši neliela skaita negodīgu cilvēku dēļ nākas ciest kādam godprātīgam vairākumam. Tā gribētu raksturot problēmu, ar kuru nākas tieši un netieši saskarties Uzņēmumu reģistram (UR) saistībā ar to, ka atbilstoši tā kompetencei tiek reģistrēti tiesību subjekti un juridiski fakti, kurus jau vēlāk ar citu kompetenci apveltītais valsts institūcijas saista ar fiktīvu uzņēmējdarbību, «reiderismu», kā arī ar dokumentu viltošanu un viltotu dokumentu izmantošanu.

Tajā pašā laikā jāatgādina, kāda nav UR vieta šīs valsts tiesību un institūciju sistēmā. Likuma Par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru pats pirmais pants definē UR

Aldis Alliks
Zvērināts advokāts

UR nenedarbojas ar faktisko apstākļu pārbaudi un kontroli.

darbības mērķi - veikt likumā noteikto tiesību subjektu reģistrāciju, lai nodibinātu tiesību subjektu juridisko

statusu un nodrošinātu normatīvajos aktos noteikto ziņu (par reģistrētajiem tiesību subjektiem un juridiskajiem faktiem) publisku ticamību, kā arī lai nodrošinātu normatīvajos aktos noteikto ziņu pieejamību.

Vai UR no reģistrācijas iestādes jāpārvēršas par tiesībaizsardzības iestādi? Noteikti nē! UR nenodarbojas ar faktisko apstākļu pārbaudi un kontroli. Jebkuri centieni piešķirt tam citu, «dabā» jau pastāvošu valsts institūciju lomu būs šādu institūciju kompetences nevajadzīga un līdz ar to arī ekonomiski nepamatota dublēšana. UR nav tiesībaizsardzības iestāde, kā arī nav nedz tiesa, nedz tiesu sistēmā ietilpstoša institūcija. Tam nav noteiktas ne izmeklēšanas, ne izmeklēša-

nu uzraugošas iestādes, ne arī pat tiesu eksperta funkcijas. Līdz ar to no tā ne pēc likuma burta, ne pēc likuma gara nevar prasīt, lai tas nodarbotos ar to, kas šīs valsts (un ne jau tikai šīs, protams) tiesību un institūciju sistēmā ir policijas un tālāk jau arī prokuratūras uzdevums.

Tas ir nevis UR, bet citu institūciju kompetencē ietilpstošs jautājums - rūpēties par to, lai UR nonāktu ar Krimināllikuma normu pārkāpumiem nepiesātinātas, patiesas, objektīvu realitāti atspoguļojošas reģistrējamās ziņas. Pārbaudot personu apliecinoties, vai identificētajai personai pieder attiecīgais nekustamais īpašums.

► **Vīsu viedokli abonenti var lasīt www.db.lv**

Saeimas deputāti ar Augstākās tiesas senatoriem vēlas pārrunāt dokumentu viltošanas interpretāciju

Rīga, 19.sept., LETA. Saeimas deputāti plāno uz sarunu aicināt Augstākās tiesas senatus, lai tiktu skaidrībā par interpretāciju, kā tiek noteikts, kas ir dokumentu viltošana, šodien aģentūrai LETA sacīja Saeimas Juridiskās komisijas priekšsēdētāja Ilma Čepāne (V).

Šodien Saeimā notika Juridiskās komisijas un Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisijas kopsēde, lai viestu skaidrību, kādā veidā risināt to, ka atsevišķās adresēs bez īpašnieka ziņas tiek dibināti uzņēmumi, kuru īstais mērķis ir atmazgāt naudu vai veikt tamlīdzīgas darbības.

Rīgas pilsētas Centra rajona prokuratūras virsprokurors Armīns Meisters deputātiem norādīja, ka prokuratūra un policija uzskata, ka Krimināllikuma 275.pantā paredzētā nozieguma priekšmetam neatbilst "iesniegums jeb lapele", kurā Uzņēmumu reģistrs (UR) tiek aicināts reģistrēt uzņēmumu konkrētā adresē.

Prokuratūra arī uzskata, ka ir jāņem vērā Augstākās tiesas Senāta spriedumi, kuri nosaka, ka krimināli sodāma dokumentu viltošana ir konstatējama tad, kad dokumentus ir viltojusi persona, kurai pēc šādas rīcība rodas kādi pienākumi vai tiesības.

Prokuratūras interpretācijai iebilda Saeimas deputāts Andrejs Judins (V), kurš norādīja, ka šādā gadījumā arī pases viltošana varētu netikt uztverta kā dokumentu viltošana, jo robežsargs līdzīgi kā UR iepriekšējā gadījumā būtu tas, kurš pieņems galīgo lēmumu par personas ielaišanu valstī.

Krimināllikuma 275.pants nosaka soda apmēru par dokumenta, zīmoga un spiedoga viltošana un viltota dokumenta, zīmoga un spiedoga realizēšana un izmantošanu.

- Publicēta: 19.09.2012 14:50
- Ainārs Leijējs, LETA

Policijas ieceres krāpnieku ierobežošanai izput

Uzņēmumu reģistra (UR) ieceres fiktīvo uzņēmumu apkarošanai deputātiem tik labāk par ideju fotografēt dokumentu iesniedzējus

«Salīdzinot ar policijas priekšlikumiem, UR priekšlikumi ir mazāk traucējoši uzņēmējdarbībai,» DB saka Saeimas Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisijas priekšsēdētājs Ainars Latkovskis.

Lai samazinātu gadījumu skaitu, kad kāda iedzīvotāja dzīvesvietā bez viņa ziņas tiek reģistrēti uzņēmumi, UR rosina veikt grozījumus Komerclikumā, nosakot, ka UR jāiesniedz zvērināta notāra apliecināta īpašnieka atļauja reģistrēt savā īpašumā kādu komersantu. Īpašnieka piekrišana var būt parakstīta ar drošu elektronisko parakstu, nākotnē varētu izmantot identifikācijas kartes.

Video neprasa

Iekšlietu ministrija (IEM), Valsts policija savukārt fiktīvo uzņēmumu reģistrācijas novēršanai piedāvā gan nokopēt un uzglabāt UR dokumentu iesniedzēju uzrādītos personu apliecinātos dokumentus, gan fotografēt UR klientus un uzglabāt UR veiktās videonovērošanas datus ilgāk u.c. Ministrijas pārstāvji uzsver - lai mazinātu fiktīvo uzņēmumu skaitu, problēma jānovērš pašā saknē, preventīvi. A. Latkovskis savukārt iebilst, ka prevencija ir arī aktīvs policijas darbs un notiesājoši spriedumi. No diskusijām Saeimā noprotams, ka deputāti nepiekrīt policijas iecerei lielāku atbildību «uzlikt uz UR pleciem», paužot šaubas par policijas paveikto šajā jomā. «Ne ar fotografēšanu problēma risināma, tiesībsargājošajām iestādēm

jāpilda savs uzdevums,» uzsver deputāts Andrejs Judins. Arī iepriekš diskusijās par to, kam būtu aktīvāk jāapkaro fiktīvie uzņēmumi, pausti atšķirīgi viedokļi. Policijai tiek pārņemta gausa reakcija uz saņemtajiem iesniegumiem, bet iekšlietu ministrs Rihards Kozlovskis DB iepriekš teica, ka «visu nevar uzlikt tikai represīvajiem orgāniem» un ka UR varētu pievērst uzmanību tam, ja vienā adresē tiek reģistrēti vairāki desmiti firmu.

UR galvenais valsts notārs Ringolds Balodis, vērtējot IEM priekšlikumus, DB norāda, ka atsevišķas lietas jau tiek darītas, bet, piemēram, ierosinājums piesaistīt ekspertu atzinuma saņemšanai par viltota paraksta faktu saistīts ar papildu izdevumiem. «To varētu izskatīt, ja tiek lemts arī par līdzekļiem,» viņš min. Turklāt UR veiktās videonovērošanas ierakstus līdz šim policija nemaz neesot prasījusi.

«Varētu piekrist visam, lai normas būtu stingrākas, bet kam no tā būs labums? Nodokļus maksā uzņēmēji,» klāsta A. Latkovskis, skaidrojot, ka jāsabalansē uzņēmēju un tiesībsargājošo iestāžu intereses. UR ierosinājumus plānots skatīt kādā no Saeimas komisijām.

Slogs būs

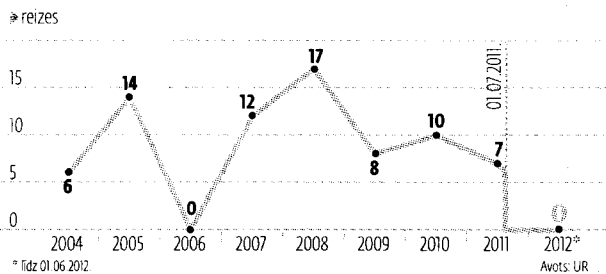
Ir jāsabalansē cīņa ar fiktīvajiem uzņēmumiem un labvēlīgas uzņēmējdarbības vides nodrošināšana, uzsver Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras vadītājs Jānis Endziņš. Atšķirībā no Latvijas Darba devēju konfederācijas LTRK iebilst pret UR priekšlikumiem. Pērn 1. jūlijā stājās spēkā norma par to, ka komersanta reģistrācijai kādā adresē nepieciešama nekustamā īpašuma īpašnieka atļauja, tomēr fiktīvo uzņēmumu skaits nav sarucis. «Godīgajiem uzņēmējiem tiek uzlikts papildu slogs, bet vai tas samazinās negodīgo uzņēmumu skaitu? Šaubos,» tā J. Endziņš.

Zanda Zablovskā

Riska adresēs pagaidām atklāts vien 51 uzņēmums

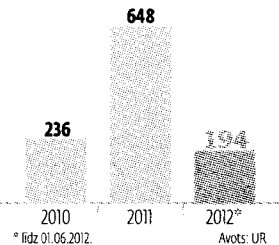
Nodokļu administrācijas riska adrešu sarakstā iekļaujtaās adresēs «dzīvo» 51 uzņēmums, taču kopš pērnā gada 1. jūlija šo riskanto adrešu izmantošana nav fiksēta

RISKANTO ADREŠU IZMANTOŠANAS DINAMIKA

RISKANTIE SUBJEKTI

» par kuriem nosūtīti materiāli policijai

To rāda Uzņēmumu reģistra dati par riskanto adrešu izmantošanu. «Līdz šim esam saņēmuši no Valsts ieņēmumu dienesta piecas adreses, kas norādītas kā riska adreses; pēdējo 14 mēnešu laikā tās nav izmantotas ne kā juridiskās adreses, ne arī kā to kapitāldaļu īpašnieku vai amatpersonu adreses,» stāsta Uzņēmumu reģistra galvenais valsts notārs Ringolds Balodis. Viņš norāda, ka VID norādītajās riska adresēs uzņēmumi ir reģistrējušies līdz 2011. gada 1. jūlijam, pēc šī datuma jebkāda kustība ir beigusies.

Tiesa gan, pērn no 1. jūlija ieviesta prasība pēc nekustamo īpašnieku atļaujas savā adresē reģistrēt uzņēmumu būtiski palielinājusi riskanto komersantu skaitu, tomēr tas nav saistīts ar riskanto adrešu izmantošanu. Šogad arī tieši juridisko adrešu īpašnieku piekrišanas viltošana ir galvenais iemesls konkrēto komersantu atzīšanai par riskantajiem. Proti, šā gada pirmajā pusgadā kopumā ir fiksēti 194 riskantie komersanti, no kuriem 98 gadījumu ir jautājums par viltotu adreses īpašnieka piekrišanu konkrētā uzņēmuma juridiskās adreses norādīšanai. Savukārt 96 gadījumos uzņēmuma īpašnieks sūdzas, ka neesot reģistrējis uzņēmumu, kaut arī tāds ir reģistrēts uz konkrētās personas vārda, tā R. Balodis. DB jau rakstīja, ka Saeimas Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisijas un Juridiskās komisijas kopīgā sēdē tika vētīts fiktīvo uzņēmumu jautājums.

Šajā sēdē VID Nodokļu kontroles pārvaldes direktore Ināra Pētersone norādīja, ka VID saņēmis 1436 personu paskaidrojumu, ka tās neko nezina par attiecīgo uzņēmumu eksistenci, turklāt problēma saistīta ne tikai ar uzņēmumu sākotnējo reģistrāciju, bet arī ar pārreģistrāciju. Lai novērstu fiktīvo uzņēmumu reģistrāciju, pēc deputātu domām, tiesībsargājošajām iestādēm ir efektīvāk jācinās ar dokumentu viltotājiem un šīs personas jāsauc pie kriminālatbildības.

Bozis bomžiem

Šā gada 26. jūlijā spēkā stājās grozījumi likumā «Par nodokļiem un nodevām», kas definē riska adreses, - pār tādu tiek uzskatīta, juridiskas personas adrese, ja tajā saimnieciskā darbība nevar tikt veikta vai arī ja šī adrese - uzņēmuma vienīgā īpašnieka vai vienīgās amatpersonas deklarētās dzīvesvietas adrese - ir patversmes vai cietuma vietas adrese. Riska adrešu sarakstu uztur

VID. Taču tieši arī pēc šīs riska adreses VID ir tiesības šādu uzņēmumu saimniecisko darbību apturēt bez brīdināšanas. Nodokļu administrācija var apturēt arī tādu uzņēmumu saimniecisko darbību, par kuriem VID rīcībā būs informācija, ka komercreģistrā norādītais vienīgais dalībnieks vai amatpersona ir bezpajumtnieks - persona, kuras nolūks nav bijis nodarboties ar biznesu un kuras personas dati bez pašas personas piekrišanas (zagta pase) tikuši izmantoti ierakstīšanai komercreģistrā, vai arī tie, kuri par īpašnieku un amatpersonu kļuvuši pēc trešo personu lūguma.

VID ir tiesības apturēt tādu uzņēmumu saimniecisko darbību, par kuriem VID rīcībā ir informācija, ka to atsevišķu dalībnieku vai amatpersonu nolūks nav bijis veikt komercdarbību.

Ačgārņa pieeja

Pēc vairāku DB aptaujāto komercietisību speciālistu saci-

tā, blēži ir pārprofilējušies un šobrīd par mazāk riskantu nodarbi uzskata kāda mājokļa īpašnieka paraksta (par atļauju sava īpašuma adresi reģistrēt kā uzņēmuma adresi) viltošanu, nevis cietumu vai patversmju adrešu izmantošanu, kā rezultātā tie nekavējoties nokļūtu riskanto adrešu reģistrā un uzņēmumi tiktu uzskatīti par fiktīviem.

DB jau rakstīja, ka arī dzeguzu būšanu - reģistrāciju svešā adresē ar viltotu parakstu palīdzību - grib izskaust ar šī mājokļa īpašnieka apliecinājuma (paraksta) apliecināšanu ar drošu elektronisko parakstu vai pie zvērināta vai valsts notāra.

«Inovativie» uzņēmēji vienmēr izdomās kaut ko jaunu - kādu shēmu, lai slēptos, pirms vēl valsts iestādes būs izdomājušas, kā konkrēto shēmu mēģināt ierobežot vai apkarot, apgrūtinot dzīvi tieši legālajiem, nodokļus maksājošajiem uzņēmumiem,» secina LDDK viceprezidente Aiva Viksna. Viņasprāt, tādu riņķa danci var «lēkt mūžīgi» un nekas nemainīsies. Vēl vairāk - minētais, viņasprāt, liecina tomēr par nelabvēlīgu uzņēmējdarbības vidi. «Ja biznesa vide ir labvēlīga, tad arī vajadzība pēc shēmām un citiem «inovatīviem» risinājumiem atkritis.

Uzņēmējos valsts nevēlas īsti ieklausīties un arī nodokļus samazināt nevēlas, tad ar sekām turpināsim cīnīties, nevis apgrūtinot blēžus, bet gan legālo uzņēmēju darbību,» tā A. Viksna.

» «Inovativie» uzņēmēji vienmēr izdomās kaut ko jaunu - kādu shēmu, pirms vēl valsts iestādes būs izdomājušas, kā to apkarot, bet realitātē tiek apgrūtināta dzīve tieši tiem, kuri shēmas nebūvē.»

LDDK viceprezidente Aiva Viksna

Simtiem amatpersonu dzīvo patversmēs

Riska adrešu reģistrā šobrīd ir septiņas sociālo iestāžu dzīvo vietas, kuras ir deklarētā dzīvesvieta 725 komercsabiedrību vienīgajai amatpersonai

Skaitlis

725

• tik daudz komercsabiedrību vienīgajai amatpersonai deklarētā dzīvesvieta ir riska adrešu reģistrā.

AVOTS: VALSTS IEŅĒMUMU DIENESTS

Pēc Valsts ieņēmumu dienesta Sabiedrisko attiecību nodaļas vadītājas Agneses Grīnbergas informācijas, šobrīd tiek gatavots arī riskanto juridisko adrešu saraksts, sākotnēji tajā paredzēts iekļaut 12 adreses, kurās reģistrētas 437 komercsabiedrības.

Pirmais solis

Pēc vairāku DB aptaujāto uzņēmēju domām, beidzot, pēc vairāku gadu runām šis «bomžu uzņēmumu» un bomžu - amatpersonu jautājums ir

sakustējies, un šobrīd riska adreses ir pirmais solis ceļā uz šo «vietējo ofšoru» izstumšanu no komercdarbības. Tieši tādēļ uzņēmēji uzskata, ka riskanto adrešu reģistram jābūt publiski pieejamam, lai visiem godīgajiem būtu iespējas neiekrist.

Jāliedz amati

Savukārt bomžiem - uzņēmumu vienīgajām amatpersonām - būtu jāliedz «ieņemt» amatus uzņēmumu valdēs,

kā arī kļūt par uzņēmumu īpašniekiem, tādējādi novēršot juridiskās izkārtnes maiņu, bet īpašnieks vai norādītā amatpersona ir tā pati, kurai ar reālo uzņēmējdarbību nav nekāda sakara.

Gaida rīcību

«Uzņēmumi, to kapitāldaļu īpašnieki vai amatpersonas, kuru adrese ir riskanto adrešu reģistrā, faktiski automātiski piekarina sev pastiprinātas uzmanības birku,» secina LTRK valdes priekšsēdētājs Jānis Endziņš.

Viņaprāt, šādā situācijā, kad nodokļu administrācija ir identificējusi konkrētas juridiskās personas, kā arī fiziskās personas - izkārtnes - kādu blēžu aizsegu, tai ir nekavējoties jārikojas.

«Ēnu ekonomikas apkarošanas plāns paredz dažādas pelēkās ekonomikas slāpēšanas pasākumus, tostarp arī ar

pātagu - auditiem, pārbaudēm utt.» uzsver J. Endziņš. Viņš gan norāda, ka patversmes adrese kā tāda vien nevarētu tikt uzskatīta par riskantu, jo tajā var darboties gan ēdināšanas pakalpojumu sniedzējs tiem pašiem bezpajumtniekiem, gan arī vēl kādi citi normāli uzņēmēji.

«Domāju, ka šādās riskantajās adresēs neviens vairāk negribēs reģistrēt ne savu juridisko adresi, nedz arī tās uzdot kā īpašnieku vai amatpersonu deklarētās dzīvesvietas adreses,» tā J. Endziņš.

Viņaprāt, nodokļu administrācijai ir jāpārbauda riskantajās adresēs deklarēto uzņēmumu darbība dabā un tad jāpieņem kāds lēmums, kas lielākoties varētu būt «neatrodamo» uzņēmumu izolēšana no komercdarbības vides, lai tie nespētu inficēt godīgos nodokļu maksātājus.

Māris Ķirsons

MEKLĒ IESPĒJAS IZSKAUST FIKTĪVUS UZŅĒMUMUS

Lai novērstu fiktīvo uzņēmumu reģistrāciju, tiesībsargājošajām iestādēm efektīvāk ir jācinās ar dokumentu viltotājiem un šīs personas jāsauc pie kriminālatbildības – šāds secinājums izrietēja no Saeimas Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisijas un Juridiskās komisijas sēdes trešdien, 19. septembrī, kad deputāti iztaujāja atbildīgo institūciju pārstāvjus par fiktīvo uzņēmumu reģistrācijas problēmām un to risinājumiem. Tiesa, atsevišķas ieceres, ar kurām nākotnē plānots novērst problēmas, pašu komersantu ieskatā tiek vērtētas kritiski.

Problemātiskie jautājumi, par kuriem deputāti diskutēja 19. septembra sēdē, ne reizi vien jau ir analizēti un minēti arī "Jurista Vārda" rakstos, paužot dažādus viedokļus par iespējamiem risinājumiem. Pārdomas un priekšlikumi šajā sakarā izskanēja arī pagājušās trešdienas Saeimas komisiju apvienotajā sēdē. Tā, piemēram, Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisijas priekšsēdētājs Ainars Latkovskis norādīja, ka viens no varbūtējiem risinājumiem, lai nepieļautu uzņēmumu reģistrāciju fiktīvās adresēs, būtu pienākums iesniegt telpu īpašnieka notariāli apliecinātu atļauju. Tādēļ viņš aicināja šo priekšlikumu vērtēt Saeimas komisijās. Šajā sakarā gan jāpiebilst, ka pagājušajā ceturtdienā Tieslietu ministrijas un Latvijas Universitātes rīkotajā starptautiskajā konferencē tika prezentēti arī iepriekš veiktās komersantu aptaujas "Komerclikumam – 10" rezultāti, atspoguļojot respondentu vērtējumu gan par Komerclikuma regulējumu, gan arī Uzņēmumu reģistra (turpmāk –UR) darbību. No minētās aptaujas, kuru konferences dalībniekiem prezentēja Tieslietu ministrijas valsts sekretāra vietniece Laila Medina, izriet, ka, pēc aptaujāto komersantu domām, UR vēl bez citiem dokumentiem nav nepieciešams iesniegt piekrišanu juridiskās adreses reģistrācijai, kā arī notariālus apliecinājumus. Līdz ar to, kā atzina L. Medina, praksē mēdz veidoties situācija, ka konkrēta norma, kas paredzēta kā līdzeklis cīņai pret negodprātīgu rīcību, likumpaklausīgo komersantu vērtējumā vienlaikus tiek uzlūkota arī kā ātras un efektīvas uzņēmējdarbības traucēklis.

Jāpiebilst, ka ierosinājumu par notariāli apliecinātu piekrišanu, svešā adresē reģistrējot uzņēmumu, atbalstīja arī Darba devēju konfederācija, bet pret to iebilda Tirdzniecības un rūpniecības kameras priekšsēdētājs Jānis Endziņš, norādot, ka tādējādi tiek sarežģīta dzīve godīgajiem uzņēmējiem.

To, ka minētās problēmas nav vienkārši izdomātas, deputātiem apliecināja arī UR galvenais valsts notārs Ringolds Balodis, informējot, ka šogad pirmajā pusgadā UR jau nosūtījis informāciju policijai par 194 konstatētajiem riskantajiem uzņēmumiem, kuriem, iespējams, viltota nekustamā īpašuma īpašnieka piekrišana vai uzņēmums reģistrēts uz citas personas vārda.

UR galvenā valsts notāra R. Baloža statistiku papildināja Valsts ieņēmumu dienesta (VID) Nodokļu kontroles pārvaldes direktorē Ināra Pētersone, atklājot, ka VID rīcībā ir 1436 personu paskaidrojumi, ka tās neko nezina par attiecīgo uzņēmumu eksistenci.

Turklāt, pēc viņas teiktā, problēma saistīta ne tikai ar uzņēmumu sākotnējo reģistrāciju, bet arī pārreģistrāciju.

Pievienojoties citu paustajam, arī R. Balodis kā iespējamu šķērslī šādām darbībām redz normatīvā regulējuma papildinājumu ar prasību, ka nepieciešama zvērināta vai valsts notāra apliecināta īpašnieka atļauja citas personas adresē reģistrēt komercsabiedrību. Turpretim deputāts Jānis Klaužs norādīja, ka notariāls apliecinājums ir primitīvs risinājums, jo jādome par negodīgas uzņēmējdarbības novēršanu pašos pamatos. Valsts policijas un Prokuratūras pārstāvji gan vērsa uzmanību, ka administratīvās procedūras pašā pamatā fiktīvo uzņēmējdarbību nenovērš. Tā, piemēram, Ekonomisko noziegumu apkarošanas pārvaldes priekšnieks Gatis Gudermanis paskaidroja, ka par šādu dokumentu viltošanu paredzēta administratīvā atbildība, un atbalstīja izskanējušo priekšlikumu noteikt adreses piekrišanas dokumentam notariālu apliecinājumu. Savukārt Prokuratūras pārstāvju sacītajam, ka Krimināllikums neparedz šādu dokumentu viltotājus saukt pie kriminālatbildības, iebilda deputāts Andrejs Judins, norādot, ka šāda prakse neatbilst likuma regulējumam un tiesibaizsardzības institūciju darbiniekiem lietas ir jāizmeklē, nevis jāizvēlas vieglākais sodīšanas ceļš.

Uz atšķirīgu skatījumu par iespējām jau šobrīd daļēji novērst problēmsituācijas norādīja arī deputāts Jānis Adamsons, strikti uzsverot: izpildvaras pārstāvji atbild katrs par savu lauku, bet kopsakarības neredz. Neviens Latvijas iedzīvotājs nav pasargāts, ka viņa adresē reģistrē fiktīvas firmas. Tāpēc, viņaprāt, fiktīvās uzņēmējdarbības apkarošanai ir jābūt Finanšu policijas kompetencē.

Atspoguļojot komisiju sēdē pārrunāto, Saeimas Preses dienests vērs uzmanību vēl uz kādu jauninājumu līdzšinējā regulējuma pilnveidošanai. Proti, no šī gada 26. jūlija ir spēkā jauns saimnieciskās darbības apturēšanas regulējums, kas VID dod iespēju ne tikai izslēgt negodīgus uzņēmējus no PVN reģistra, bet arī apturēt to saimniecisko darbību. Tādēļ, pieprasot daudz aktīvāku rīcību cīņā ar fiktīvajiem uzņēmumiem, Aizsardzības komisija nākamā gada sākumā skatīs tiesībsargājošo iestāžu darbības rezultātus šajā jomā, uzsvēra A. Latkovskis.

Norādot uz nelielo personu skaitu, kam ir noteikts aizliegums nodarboties ar uzņēmējdarbību, deputāts Gaidis Bērziņš sacīja, ka notariāls apliecinājums šādiem dokumentiem ir nepieciešams, taču, pēc viņa domām, arī spēkā esošās normas jau ir labs instruments, lai VID apturētu fiktīvo uzņēmumu darbību.

JV informācija